

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол 4.12.2019 № 10

Голова вченої ради

академік НАМН України

професор [Signature] Ю.В. Вороненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА ТА ПЛАН
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ"**

підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Галузь знань:	22 – Охорона здоров'я
Спеціальність:	222 – Медицина
Спеціалізація (наукова спеціальність):	Оториноларингологія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Форма навчання:	очна (денна, вечірня), заочна
Тривалість навчання:	12 кредитів (360 годин)

Кафедра оториноларингології

Київ – 2019

ПОГОДЖЕНО

Рішення вченої ради хірургічного факультету

Протокол 24.10.2019 № 8

Голова вченої ради хірургічного факультету

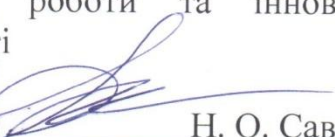
доцент В. Й. Шуба

ПОГОДЖЕНО

Рішення постійно діючої комісії вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика з наукової роботи та інноваційної діяльності

Протокол 10.12.2019 № 10

Голова постійно діючої комісії вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика з наукової роботи та інноваційної діяльності

професор Н. О. Савичук

ВСТУП

Навчальний план та програма нормативної навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика за спеціальністю: 14.01.19 «Оториноларингологія» розроблені на підставі відповідних освітньо-наукових програм за третім освітньо-науковим рівнем, а також на підставі положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів МОЗ України та МОН України, Постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167 «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», Статуту Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого наказом МОЗ України від 14.08.2015 року № 509, Положення про організацію освітнього процесу в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого вченою радою Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (протокол № 2 від 18.02.2015 року), та іншими нормативними актами, науково-педагогічними працівниками кафедри оториноларингології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (завідувач кафедри доктор медичних наук, професор В. О. Шкорботун); обговорені та схвалені на засіданні кафедри оториноларингології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (протокол № від 2019 року).

Рецензенти:

Косаковський Анатолій Лук'янович - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дитячої оториноларингології, аудіології та фоніатрії НМАПО імені П. Л. Шупика.

Лукач Ервін Венцелович – доктор медичних наук, професор, завідувач відділу ДУ «Інститут отоларингології ім. проф. О. С. Коломійченка НАМН України»

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

№ п.п.	ПІБ	Вчене звання	Науковий ступінь	посада
Голова робочої групи:				
1.	Шкорботун Володимир Олексійович	Професор	Доктор медичних наук	Завідувач кафедри оториноларингології НМАПО імені П.Л. Шупика
Члени робочої групи:				
2.	Пелешенко Олександр Олексійович	Доцент	Кандидат медичних наук	Доцент кафедри оториноларингології НМАПО імені П. Л. Шупика
3.	Самойленко Сергій Сергійович	Доцент	Кандидат медичних наук	Доцент кафедри оториноларингології НМАПО імені П. Л. Шупика

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри оториноларингології НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № від 2019 року).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни “Оториноларингологія” є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійних компетентностей особи, яка є здобувачем освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі Охорони здоров’я за спеціальністю: 14.01.19 “Оториноларингологія”.

Мета. Основною метою аспірантури з “Оториноларингології” є засвоєння теоретичної інформації та одержання практичної підготовки з питань етіології, патогенезу, клініки, діагностики (в т.ч. диференційної), лікування та профілактики основних захворювань вуха, горла, носа та суміжної патології, що найбільш часто зустрічаються, створення клінічного мислення, етичного відношення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загальнопрофесійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з оториноларингології задля досягнення рівня знань та вмій відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”.

Навчальний план циклу визначає тривалість навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми.

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з нормативної навчальної дисципліни «Оториноларингологія» розраховані на 12 кредитів (360 годин), з яких 1 кредит (30 годин).

Для виконання даної програми передбачено наступні види навчальних занять: лекції, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу аспірантів.

Для виявлення рівня компетентностей аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на семінарські заняття.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ (формула спеціальності, напрями досліджень)

Паспорт спеціальності нормативної навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі на кафедрі оториноларингології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика за спеціальністю: 14.01.19 “Оториноларингологія” розроблений на підставі Постанови Президії Вищої Атестаційної Комісії України від 09.01.2002 № 16-09/3:

I. Формула спеціальності 14.01.19 “Оториноларингологія”:

Галузь медичної науки, яка вивчає етіологію, патогенез захворювань вуха горла та носа, розробляє і удосконалює методи ранньої діагностики, підвищенням ефективності лікування оториноларингологічних хворих, профілактикою ЛОР-патології; розробляє заходи спрямовані на скорочення термінів непрацездатності та інвалідності зумовленої патологією ЛОР-органів.

II. Напрямки досліджень:

- 2.1. Вивчення етіології, патогенезу та поширення ЛОР-захворювань.
- 2.2. Розроблення й удосконалення методів діагностики та профілактики ЛОР-захворювань.
- 2.3. Експериментальне та клінічне розроблення методів лікування ЛОР-захворювань і широке впровадження їх у практику.
- 2.4. Розроблення методів диспансеризації ЛОР-хворих із вадами слухового та вестибулярного аналізаторів, лімфаденоїдного кільця, ураженнями носа, біляносових пазух та гортані, зокрема при пухлинних процесах.
- 2.5. Вивчення актуальних проблем дитячої оториноларингології, сурдології та ЛОР-онкології.

III. Галузь науки, з якої присуджуються науковий ступінь:

- медичні науки.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
нормативної навчальної дисципліни “Оториноларингологія”
підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма
навчання) за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”

Тривалість: 12 кредитів (360 год.).

Мета навчання: удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції аспіранта за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія” та визначити рівень його знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі заочною денною формою навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семинари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
01.	Організація оториноларингологічної допомоги населенню	0,27	8	6	2	2	2	2
02.	Клінічна анатомія ЛОР-органів у віковому аспекті	0,33	10	8	2	2	4	2
03.	Фізіологія ЛОР-органів	0,33	10	8	2	2	4	2
04.	Методи обстеження хворих з патологією ЛОР-органів	0,40	12	10	2	2	6	2
05.	Захворювання вуха	1,47	44	40	4	12	24	4
06.	Хвороби носа і приносних синусів	1,40	42	38	2	12	24	4
07.	Захворювання глотки	1,13	34	30	2	10	18	4
08.	Захворювання гортані	1,20	36	32	2	10	20	4
09.	Специфічні захворювання ЛОР-органів (інфекційні гранульоми)	1,07	32	30	2	10	18	2
10.	Пухлини ЛОР-органів	1,07	32	30	2	10	18	2
11.	Травми, сторонні тіла та невідкладна допомога в отоларингології	1,20	36	32	2 (2*)	10 (2*)	20	4

12.	Основи пластичної та відновної хірургії	0,60	18	16	2	4	10	2
13.	Основи аудіології, сурдології та отоневрології	0,67	20	18	2	6	10	2
14.	Фоніатрія	0,47	14	12	2	2	8	2
15.	Профпатологія в отоларингології та лікарська трудова експертиза	0,40	12	10	2	4	4	2
РАЗОМ:		12,00	360	320	32	98	190	40

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни “Оториноларингологія”

підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”

Тривалість: 12 кредитів (360 год.).

Мета навчання: удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції аспіранта за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія” та визначити рівень його знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі заочною денною формою навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
01.	Організація оториноларингологічної допомоги населенню	0,27	8	4		2	2	4
02.	Клінічна анатомія ЛОР-органів у віковому аспекті	0,33	10	4		2	2	6
03.	Фізіологія ЛОР-органів	0,33	10	4		2	2	6
04.	Методи обстеження хворих з патологією ЛОР-органів	0,40	12	6	2	2	2	6
05.	Захворювання вуха	1,47	44	34	4	8	22	10
06.	Хвороби носа і приносинусів	1,40	42	32	2	8	22	10
07.	Захворювання глотки	1,13	34	24	2	6	16	10
08.	Захворювання гортані	1,20	36	24	2	6	16	12

09.	Специфічні захворювання ЛОР-органів (інфекційні гранульоми)	1,07	32	24	2	6	16	8
10.	Пухлини ЛОР-органів	1,07	32	24	2	6	16	8
11.	Травми, сторонні тіла та невідкладна допомога в отоларингології	1,20	36	24	2	6	16	12
12.	Основи пластичної та відновної хірургії	0,60	18	14	2	4	8	4
13.	Основи аудіології, сурдології та отоневрології	0,67	20	12	2	2	8	8
14.	Фоніатрія	0,47	14	6	2	2	2	8
15.	Профпатологія в отоларингології та лікарська трудова експертиза	0,40	12	4		2	2	8
РАЗОМ:		12,00	360	240	24	64	152	120

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

нормативної навчальної дисципліни “Оториноларингологія”

підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (заочна форма навчання) за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”

Тривалість: 12 кредитів (360 год.).

Мета навчання: удосконалити загально-професійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції аспіранта за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія” та визначити рівень його знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі заочною денною формою навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Семінари	Практичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
01.	Організація оториноларингологічної допомоги населенню	0,27	8	4		2	2	4
02.	Клінічна анатомія ЛОР-органів у віковому аспекті	0,33	10	4		2	2	6
03.	Фізіологія ЛОР-органів	0,33	10	4		2	2	6
04.	Методи обстеження хворих з патологією ЛОР-органів	0,40	12	4		2	2	8
05.	Захворювання вуха	1,47	44	14	2	4	8	30
06.	Хвороби носа і приноскових синусів	1,40	42	14	2	4	8	28
07.	Захворювання глотки	1,13	34	8	2	2	4	26
08.	Захворювання гортані	1,20	36	14	2	4	8	22
09.	Специфічні захворювання ЛОР-органів	1,07	32	10	2	2	6	22

	(інфекційні гранульоми)							
10.	Пухлини ЛОР-органів	1,07	32	14	2	4	8	18
11.	Травми, сторонні тіла та невідкладна допомога в отоларингології	1,20	36	12	2	4	6	24
12.	Основи пластичної та відновної хірургії	0,60	18	4		2	2	14
13.	Основи аудіології, сурдології та отоневрології	0,67	20	4		2	2	16
14.	Фоніатрія	0,47	14	6	2	2	2	8
15.	Профпатологія в отоларингології та лікарська трудова експертиза	0,40	12	4		2	2	8
РАЗОМ:		12,00	360	120	16	40	64	240

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни “Оториноларингологія”
підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі
(очна денна, очна вечірня та заочна форма навчання)
за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”

Код курсу і розділу	НАЗВА КУРСУ І РОЗДІЛУ
01.	ОРГАНІЗАЦІЯ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ
01.01.	Організація поліклінічної оториноларингологічної допомоги в Україні.
01.02.	Організація стаціонарної роботи оториноларингологічного відділення.
01.03.	Санітарна статистика і медична документація в ЛОР-практиці.
01.04.	Диспансеризація в оториноларингології.
02.	КЛІНІЧНА АНАТОМІЯ ЛОР-ОРГАНІВ У ВІКОВОМУ АСПЕКТІ
02.01.	Клінічна анатомія зовнішнього вуха.
02.02.	Клінічна анатомія середнього вуха.
02.03.	Клінічна анатомія внутрішнього вуха.
02.04.	Клінічна анатомія носа і приноскових пазух.
02.05.	Клінічна анатомія глотки.
02.06.	Клінічна анатомія гортані.
02.07.	Синтопія ЛОР-органів (взаєморозміщення відносно сусідніх органів і систем: трахеї, стравоходу, бронхів, порожнини черепа).
03.	ФІЗІОЛОГІЯ ЛОР-ОРГАНІВ
03.01.	Фізіологія слухового аналізатора.
03.02.	Фізіологія вестибулярного аналізатора.
03.03.	Фізіологія носа і параназальних синусів.
03.04.	Фізіологія глотки.
03.05.	Фізіологія гортані.
04.	МЕТОДИ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ПАТОЛОГІЄЮ ЛОР-ОРГАНІВ
04.01.	Методи обстеження зовнішнього і середнього вуха.
04.02.	Відеоендоотоскопія та мікроотоскопія.

04.03.	Методи дослідження звукового аналізатора.
04.04.	Методи дослідження вестибулярного аналізатора.
04.05.	Методи обстеження носа і параназальних синусів.
04.06.	Основи ендоскопічної діагностичної риноскопії і мікрориноскопії.
04.07.	Методи обстеження глотки .
04.08.	Методи обстеження гортані.
04.09.	Ендоскопічна діагностична ларингоскопія, мікроларингоскопія та стробоскопія .
04.10.	Сучасні променеві методи обстеження ЛОР - органів.
05.	ЗАХВОРЮВАННЯ ВУХА
05.01.	Запальні захворювання зовнішнього вуха
05.01.01.	Дифузний зовнішній отит. Отомікоз.
05.01.02.	Обмежений зовнішній отит.
05.01.03.	Перихондрит та хондроперихондрит вушної раковини.
05.01.02.	Бешиха зовнішнього вуха.
05.02.	Запальні захворювання середнього вуха
05.02.01.	Гострий тубоотит.
05.02.02.	Гострий гнійний середній отит.
05.02.03.	Рецидивуючий середній отит.
05.02.04.	Латентний середній отит.
05.02.05.	Отоанtrit, класифікація, діагностика і лікування.
05.02.06.	Хронічний гнійний середній отит. Класифікація, патоморфологія. Теорії походження холестеатоми. Клінічна картина. Діагностика.
05.02.07.	Методи консервативного лікування хворих на хронічний гнійний середній отит.
05.02.08.	Методи хірургічного лікування хворих на хронічний гнійний середній отит.
05.02.09.	Мастоїдит, клінічні форми.
05.02.10.	Мастоїдектомія. Методика трепанації соскоподібного відростка.
05.02.11.	Загальнопорожнинна операція на вусі, показання, техніка її виконання.
05.02.12.	Методи пластики шкіри зовнішнього слухового проходу і завушного дефекту.
05.02.13.	Реконструктивні та слухополіпшуючі операції при хронічному гнійному середньому отиті. Післяопераційне ведення хворих після тимпанопластики.
05.02.14.	Застосування фізіотерапевтичних методів при запальних захворюваннях зовнішнього і середнього вуха: фонофорез, електрофорез, УВЧ, тубус-кварц.
05.02.15.	Отогенні внутрішньочерепні ускладнення: менінгіт,

	екстрадуральний і субдуральний абсцеси, абсцес великих півкуль мозку і мозочка, синустромбоз і отогенний сепсис.
05.03.	Запальні захворювання внутрішнього вуха
05.03.01	Лабіринтит. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.
05.04.	Негнійні хвороби середнього і внутрішнього вуха
05.04.01.	Хронічний тубоотит.
05.04.02.	Секреторний середній отит.
05.04.03.	Фіброзні форми середнього отиту. Адгезивний середній отит. Ателектатичний середній отит.
05.04.04.	Отосклероз.
05.04.05.	Хвороба Мен'єра.
05.04.06.	Сенсоневральна приглухуватість.
05.04.07.	Основи сурдології і слухопротезування. .
05.04.08.	Кохлеарна імплантація.
05.05.	Аномалії розвитку зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха і принципи їх лікування
06.	ХВОРОБИ НОСА І ПРИНОСОВИХ СИНУСІВ
06.01.	Запальні захворювання зовнішнього носа. Фурункул носа. Абсцес носа.
06.03.	Гострий риносинуїт.
06.04.	Хронічний катаральний і гіпертрофічний риніти.
06.05.	Вазомоторний риніт, нейровегетативна форма.
06.06.	Атрофічний риніт. Озена.
06.07.	Алергічний риніт. Комплексне лікування алергічного риніту.
06.08.	Сучасні підходи до лікування хворих на алергічний і неалергічний риніти .
06.09.	Хронічний синуїт. Сучасні погляди на патогенез хронічних синуїтів. Класифікація синуїтів.
06.10.	Грибкові синуїти.
06.11.	Хронічне запалення лобного синусу.
06.12.	Хронічне запалення верхнещелепового синусу.
06.13.	Хронічне запалення гратчастого синусу.
06.14.	Хронічне запалення клиноподібного синусу.
06.15.	Кістозні розтягнення параназальних синусів.
06.16.	Основи функціональної ендоскопічної хірургії порожнини носа і приносівих синусів.
06.17.	Орбітальні риногенні ускладнення.
06.18.	Внутрішньочерепні риногенні ускладнення.
06.19.	Деформації зовнішнього носа, методи хірургічного лікування.
06.20.	Викривлення переділочки носа. Септопластика та підслизова резекція переділочки носа.

06.21.	Аномалії розвитку носа і приносових синусів.
07.	ЗАХВОРЮВАННЯ ГЛОТКИ
07.01.	Гострий та хронічний фарингіт.
07.02.	Гострий тонзиліт. Класифікація гострого тонзиліту (ангіни).
07.03.	Ангіна Симановського - Венсана .
07.04.	Ангіни при інфекційних захворюваннях.
07.05.	Дифтерія глотки.
07.06.	Ураження глотки при захворюваннях крові.
07.07.	Хронічний тонзиліт. Класифікація.
07.08.	Консервативне лікування хронічного тонзиліту.
07.09.	Хірургічне лікування хворих на хронічний тонзиліт.
07.10.	Гіпертрофія піднебінних мигдаликів. Показання до тонзилотомії.
07.11.	Гіпертрофія носоглоткового мигдалика.
07.12.	Гострий та хронічний аденоїдити.
07.13.	Мікози ЛОР – органів. Фарингомікоз: клініка, діагностика, лікування.
07.14.	Паратонзиліт, паратонзиллярний абсцес, заглотковий та парафарингіальний абсцеси. Тонзилогенний сепсис.
07.15.	Флегмона шиї та медіастеніт, як ускладнення флегмонозних захворювань глотки та шиї.
08.	ЗАХВОРЮВАННЯ ГОРТАНІ
08.01.	Гострий ларингіт.
08.02.	Гострий стенозуючий ларинготрахеобронхіт.
08.03.	Дифтерія гортані.
08.04.	Гортанна ангіна, флегмонозний ларингіт, абсцес гортані.
08.05.	Хондроперихондрит гортані.
08.06.	Конікотомія, трахеостомія.
08.07.	Стеноз гортані.
08.08.	Хронічний ларингіт.
08.09.	Функціональні та органічні паралічі і парези гортані.
08.10.	Фізіотерапевтичні методи лікування при захворюваннях гортані.
09.	СПЕЦИФІЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ЛОР-ОРГАНІВ (ІНФЕКЦІЙНІ ГРАНУЛЬОМИ)
09.01.	Туберкульоз верхніх дихальних шляхів і вуха.
09.02.	Вовчак верхніх дихальних шляхів.
09.03.	Склерома верхніх дихальних шляхів.
09.04.	Сифіліс носа, глотки, гортані.
09.05.	Ураження верхніх дихальних шляхів при гранульоматозі Вегенера.
10.	ПУХЛИНИ ЛОР-ОРГАНІВ

10.01.	Вроджені кісти і нориці шиї.
10.02.	Передракові стани ЛОР-органів.
10.03.	Доброякісні пухлини вуха: епітеліома, ангіома, хеMODEKТОМА та інші.
10.04.	Доброякісні пухлини носа та приноскових пазух: кровоточивий поліп носової переділки, папілома, остеома приноскових пазух та ін..
10.05.	Доброякісні пухлини глотки: папілома, юнацька ангіофіброма основи черепа та ін..
10.06.	Доброякісні пухлини гортані: папілома, фіброма.
10.07.	Злоякісні пухлини вуха: плоскоклітинний рак, саркома.
10.08.	Злоякісні пухлини носа і приноскових синусів.
10.09.	Злоякісні пухлини глотки.
10.10.	Злоякісні пухлини гортані.
11.	ТРАВМИ, СТОРОННІ ТІЛА ТА НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА В ОТОЛАРИНГОЛОГІЇ
11.01.	Травми вуха
11.01.01.	Травми вушної раковини, зовнішнього слухового ходу і барабанної перетинки. Лікувальна тактика.
11.02.02.	Поєднані травми вуха і скроневої кістки внаслідок ЗЧМТ.
11.02.03.	Баро- та акутравма вуха.
11.02.04.	Травматичне пошкодження лицевого нерва в межах скроневої кістки.
11.02.	Травми носа і приноскових синусів
11.02.01.	Перелом кісток носа. Репозиція та редресація кісток носа.
11.02.02.	Травми носа та приноскових синусів: класифікація, діагностика, лікувальна тактика.
11.02.03.	Поєднані травми носа, приноскових синусів, орбіти і черепа.
11.02.04.	Хірургічне лікування при переломах стінок приноскових синусів.
11.02.05.	Носова кровотеча, етіологія, клініка, діагностика. Методи зупинки носової кровотечі. Передня та задня тампонада носа.
11.02.06.	Загальна гемостатична терапія при носовій кровотечі. Показання до перев'язки магістральних судин при носових кровотечах.
11.03.	Травми глотки.
11.03.01.	Внутрішня травма глотки: механічна, опікова (термічна, хімічна, променева).
11.03.02.	Зовнішня травма глотки та шиї.
11.04.	Травми гортані.
11.04.01.	Закрита травма гортані.
11.04.02.	Травматичні пошкодження шиї, особливості лікування..
11.04.03.	Невідкладна медична допомога при травмах глотки і гортані,

	показання до трахеотомії.
11.04.04.	Кровотечі із глотки, гортані. Диференційна діагностика кровотеч з ВДШ. Методи зупинки кровотечі з глотки і гортані.
11.04.05.	Ятрогенні травми ЛОР-органів.
11.05.	Сторонні тіла ЛОР - органів.
11.05.01.	Сторонні тіла вуха.
11.05.02.	Сторонні тіла носа і приносових синусів.
11.05.03.	Сторонні тіла глотки.
11.05.04.	Сторонні тіла гортані.
11.15.05.	Методи видалення сторонніх тіл з вуха, носа, глотки, гортані.
12.	ОСНОВИ ПЛАСТИЧНОЇ ТА ВІДНОВНОЇ ХІРУРГІЇ
12.01.	Основи пластичної та відновної хірургії при аномаліях розвитку і набутих дефектах зовнішнього і середнього вуха.
12.02.	Ринопластики при вроджених та набутих дефектах і деформаціях носа.
12.03.	Пластична та відновна хірургія глотки і гортані.
12.04.	Сучасні технології абляції тканин в хірургії ЛОР-органів.
13.	ОСНОВИ АУДИОЛОГІЇ, СУРДОЛОГІЇ ТА ОТОНЕВРОЛОГІЇ
13.01.	Фізичні характеристик звуку. Фізіологічні механізми звукопроведення. Основні дані про механізм звукосприймання.
13.02.	Особливості оцінки скарг, даних анамнезу та загальноклінічного обстеження хворих з порушенням слуху.
13.03.	Суб'єктивні методи дослідження слухової функції.
13.03.01.	Дослідження слуху шепітною і розмовною мовами (ШМ і РМ). Способи маскування при визначенні рівня ШМ і РМ.
13.03.02.	Камертональні дослідження.
13.03.03.	Психоакустичні методи дослідження слухової функції. Суб'єктивна аудіометрія. Умови проведення дослідження (апаратура, вимоги до приміщення). Висота, сила звуку, слухове поле. Пороги слуху, пороги дискомфорту, больові пороги. Аудіологічний "0" та відносна шкала аудіометра.
13.03.04.	Тональна порогова аудіометрія.
13.03.05.	Аналіз результатів тональної порогової аудіометрії: визначення порогів слуху за кістковою і повітряною провідністю, кістково-повітряний інтервал.
13.03.06.	Мовна аудіометрія.
13.03.07.	Визначення порогу 50% розбірливості тесту числівників за М.Я. Харшаком.
13.03.08.	Визначення порогу 100 % розбірливості розмовного тесту.
13.03.09.	Надпорогова тональна аудіометрія.

13.03.10.	Визначення диференційного порогу сили звуку за методом Люшера. Метод визначення індексу малих приростів інтенсивності звуку - ІМПІ (SiSi) – тест. Тест Фоулера.
13.03.11.	Адаптаційна аудіометрія. Шумова аудіометрія. Методика Штенгера.
13.03.12.	Типи порушень слухової функції: кондуктивний, сенсоневральний, змішаний. Характеристика кохлеарних та ретрокохлеарних порушень слухової функції.
13.04.	Об'єктивні методи дослідження слуху.
13.04.01.	Імпедансометрія. Фізичні і фізіологічні основи імпедансометрії.
13.04.02.	Динамічна тимпанометрія. Методика проведення дослідження. Типи тимпанограм. Показники тимпанометрії при різних захворюваннях слухової системи.
13.04.03.	Акустична рефлексометрія. Реєстрація акустичного рефлексу внутрішньовушних м'язів (АРВМ). Іпси-та контралатеральна реєстрація АРВМ.
13.04.04.	Слухові викликані потенціали (СВП).
13.04.05.	Отоакустична емісія.
13.04.06.	Ігрова аудіометрія.
13.05.	Вушний шум. Шумометрія.
13.06.	Вікові зміни слуху. Пресбіакузис.
13.07.	Реабілітації слуху за допомогою слухових апаратів.
13.08.	Кохлеарна імплантація.
13.09.	Отоневрологія
13.09.01.	Загальні питання отоневрології. Методика отоневрологічного обстеження хворих.
13.09.02.	Окремі питання отоневрології: черепномозкова травма, судинні ураження головного мозку, абсцеси мозку і мозочка, невринома VIII пари нервів, невропатія лицевого нерва периферичного генезу. Центральні порушення слуху.
13.09.03.	Головокружіння.
14.	ФОНІАТРІЯ
14.01.	Голосовий апарат і голосоутворююча система. Теорії голосоутворення.
14.02.	Методи дослідження голосового апарату.
14.03.	Захворювання голосового апарату. Хвороби інших органів і систем, які впливають на голосову функцію.
14.04.	Методи лікування пацієнтів з розладами голосу. Профілактика порушень голосоутворення. Диспансерне спостереження за ними і експертиза працездатності.
15.	ПРОФПАТОЛОГІЯ В ОТОЛАРИНГОЛОГІЇ ТА

	ЛІКАРСЬКА ТРУДОВА ЕКСПЕРТИЗА
15.01.	Професійні захворювання.
15.01.01.	Професійні захворювання верхніх дихальних шляхів.
15.01.02.	Професійні хвороби слухового аналізатора.
15.01.03.	Професійні хвороби вестибулярного аналізатора.
15.01.04.	Професійний відбір та експертиза в оториноларингології.
15.02.	Лікарська трудова експертиза.
15.02.01.	Тимчасова та стійка непрацездатність при захворюваннях і травмах вуха.
15.02.02.	Тимчасова та стійка непрацездатність при захворюваннях і травмах носа та параназальних синусів.
15.02.03.	Тимчасова та стійка непрацездатність при захворюваннях і травмах глотки.
15.02.04.	Тимчасова та стійка непрацездатність при захворюваннях і травмах гортані.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Навчально-методичні матеріали самостійної роботи аспірантів кафедри офтальмології враховують специфіку навчальної дисципліни “Оториноларингологія”.

Рекомендації до самостійного вивчення навчального матеріалу включають вказівки щодо терміну та обсягу засвоєння матеріалу із зазначенням навчальних і наукових видань, що використовуються з цією метою, а також питання для самоконтролю, тести, контрольні завдання, вимоги і приклади оформлення самостійної письмової (дисертаційної) роботи, критерії оцінювання.

Методичні рекомендації до самостійної роботи аспірантів включають таку інформацію (залежно від форми проведення занять):

–методичні рекомендації до практичних занять – приклади розв’язування задач, варіанти задач для самостійної роботи та відповіді до них;

–методичні рекомендації до семінарських занять – тематику і методичні поради до опрацювання теоретичних питань (завдань) з акцентуванням уваги аспіранта на основних проблемних питаннях, які розглядаються, список літературних джерел, тощо.

Методичні рекомендації до дисертаційних робіт включають вимоги до змісту і структури роботи; вимоги до оформлення: тексту, графічної частини, літератури; приклади оформлення текстової і графічної частини, що базується на матеріалі навчальної дисципліни “Оториноларингологія”.

Форми та види організації самостійної роботи.

Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни “Оториноларингологія” може виконуватись у бібліотеці Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, у національній медичній бібліотеці, навчальних кабінетах кафедри, комп’ютерному класі кафедри, а також в домашніх умовах.

Передбачаються такі організаційні ***форми*** самостійної роботи аспіранта:

–навчальна робота, яка виконується самостійно у вільний від занять та зручний для аспіранта час, як правило поза аудиторією;

–навчальна робота, яка з урахуванням специфіки дисципліни “Оториноларингологія”, виконується в навчальних кабінетах кафедри, комп’ютерному класі кафедри;

–вдосконалення теоретичних і практичних навичок в умовах курації хворих у відділеннях лікувальної бази кафедри;

–робота аспіранта над індивідуальними завданнями під керівництвом викладача (аудиторна робота, робота з використанням комп’ютерної техніки, робота у віварію тощо);

- індивідуальні навчальні завдання з дисципліни “Оториноларингологія”, які видаються аспірантам у терміни, передбачені візиткою навчальної дисципліни і виконуються кожним аспірантом самостійно при консультуванні викладачем;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) – вид позааудиторної самостійної роботи аспіранта навчального, навчально-дослідницького чи експериментального характеру, які виконуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу в даному семестрі в терміни, передбачені програмою навчальної дисципліни;
- робота аспіранта над виконанням дисертаційної роботи.

Найпоширенішими **видами** індивідуальних навчальних та індивідуальних навчально-дослідних завдань є:

- робота з підручниками або посібниками;
- розв’язування та складання практичних (наприклад, ситуативних) задач різного рівня складності з теми (чи модуля);
- комплексний опис будови, властивостей, функцій, явищ, об’єктів;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні довідки тощо;
- розробка сценарію позаурочного навчального заходу, аналіз елементів передового педагогічного досвіду тощо;
- виготовлення колекцій, моделей, розробка схем систематизації органічного світу;
- складання індивідуальної картки фізичного розвитку, паспорту здоров’я та схем індивідуального графіка підвищення майстерності тощо;
- розробка навчальних та діагностичних тестових завдань з предмету;
- проведення діагностичних досліджень та їх інтерпретація;
- проведення експериментальних досліджень та їх інтерпретація;
- укладання конспектів практичних занять на інноваційних засадах;
- реферування іноземних текстів за фаховими темами.

Зміст самостійної роботи аспіранта з навчальної дисципліни “Оториноларингологія” визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача і може складатися з таких **видів роботи**:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних, співбесіди з лектором тощо);
- виконання індивідуальних завдань;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно робочої програми навчальної дисципліни;
- переклад іноземних текстів встановлених обсягів;
- виконання контрольних робіт аспірантами заочної і дистанційної форм навчання;
- підготовка і виконання завдань, передбачених програмою практичної підготовки, дисертаційних робіт тощо;

- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до модульних і комплексних контрольних робіт та підсумкової атестації (державних іспитів, виконання випускової кваліфікаційної роботи, виконання дисертаційної роботи);
- робота у наукових проблемних групах молодих вчених, семінарах, спортивних секціях, студіях художньої самодіяльності тощо;
- участь у роботі наукових і науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад з фаху або навчальної дисципліни “Оториноларингологія” тощо;
- виконання завдань, які базуються на використанні сучасних інформаційних технологій і комп’ютерних засобів навчання.

Методичні матеріали для самостійної роботи аспірантів передбачають можливість проведення самоконтролю з боку аспіранта. Для самостійної роботи аспіранту також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література з спеціальності “Оториноларингологія”

Кафедрою оториноларингології створене матеріально-технічне і інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи аспіранта.

Матеріально-технічне й інформаційно-технічне забезпечення самостійної роботи аспіранта містить:

- бібліотеку з читальним залом, укомплектованим відповідно до діючих нормативів;
- комп’ютерний клас з навчальними та контролюючими програмами з навчальної дисципліни “Оториноларингологія” та можливість роботи в мережі Інтернет;
- навчальні кабінети, оглядові, актовий зал тощо;
- місця проходження практики (клінічні бази кафедри оториноларингології) відповідно до укладених угод;
- навчальну і навчально-методичну літературу з оториноларингології.

Забезпечення належних умов самостійної роботи аспіранта на складному діагностичному обладнанні, у комп’ютерному класі та інших навчальних об’єктах підвищеної небезпеки здійснюється за попередньо укладеним графіком під керівництвом викладачів або лаборантів кафедри оториноларингології.

Кафедрою оториноларингології створені необхідні умови для участі аспірантів у науково-дослідницькій роботі. Ця робота виконується аспірантами під керівництвом викладача або наукового керівника.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Невід’ємною частиною опанування навчального курсу професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією) в аспірантурі та поза аспірантурою є педагогічний практикум.

Мета – забезпечення формування та розвитку освітньо-прикладних компонентів викладацьких компетентностей.

Завданнями педагогічного практикуму є оволодіння навиками підготовки навчально-методичної документації, проведення аудиторних занять, організації

позааудиторної роботи здобувачів вищої та/або післядипломної освіти, заходів безперервного професійного розвитку.

Педагогічний практикум проводять, як правило, на випусковій кафедрі, або на кафедрі, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.

Педагогічний практикум проходить під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічного працівника зазначеної кафедри, який є куратором відповідної навчальної дисципліни професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією), що опановує здобувач вищої освіти. Рішенням, обговореним і схваленим на засіданні кафедри, організаційно-методичне керівництво педагогічним практикумом може бути покладено на іншого науково-педагогічного працівника відповідної кафедри, в тому числі, на наукового керівника здобувача вищої освіти.

Загальний обсяг педагогічного практикуму становить 30 годин (1 кредит), що виділяються та обліковуються в межах годин самостійної роботи здобувача вищої освіти за відповідною навчальною дисципліною професійної та практичної підготовки за науковою спеціальністю (спеціалізацією).

Зміст заходів педагогічного практикуму та послідовність їх виконання визначається у індивідуальному плані педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, що погоджується керівником педагогічного практикуму та затверджується завідувачем кафедри, на якій проводиться педагогічний практикум.

Звіт про проходження педагогічного практикуму здобувача вищої освіти погоджується керівником педагогічного практикуму, обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, та затверджується завідувачем даної кафедри.

Форма індивідуального плану педагогічного практикуму здобувача вищої освіти, звіту про проходження педагогічного практикуму, навчально-методичних документів, що готує здобувач вищої освіти в межах виконання завдань педагогічного практикуму, визначається Альбомом форм.

Відповідальність за організацію, проведення та контроль якості педагогічного практикуму покладається на завідувача кафедри, на якій проводився педагогічний практикум, а саме: завідувача випускової кафедри або завідувача кафедри, на якій працює науковий керівник здобувача вищої освіти.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика оціночних ресурсів для поточного та проміжного контролю компетентностей.

Результати поточного та проміжного контролю компетентностей оцінюються згідно з вимогами Положення про організацію освітнього процесу в Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого вченою радою Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

Залежно від особливостей дисципліни “Оториноларингологія” встановлені такі форми її контролю:

- поточний контроль виконаних практичних робіт (допуск до практичної роботи та захист звіту за виконану практичну роботу);
- поточний контроль виконаних практичних завдань, в т.ч. контрольна робота, самостійна робота та письмові модульні контрольні роботи;
- тестовий чи інші види контролю з тем (модулів);
- поточний контроль засвоєння матеріалу семінарських (практичних) занять на підставі відповідей на питання, дискусій, повідомлень, доповіді тощо;
- співбесіда з лектором, письмові чи усні колоквиуми за матеріалом тем, включених до програми циклу;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання та їх захист;
- стаття, тези, виступи та інші публікації в наукових та навчально-методичних виданнях за підсумками самостійної навчальної та науково-дослідницької роботи, опубліковані за рішенням кафедри;
- курсів роботи (проекти) оцінюються комісією, яка складається з викладачів кафедри (двох-трьох), включаючи керівника роботи (проекту).

Технологія проведення заліку.

Контроль знань аспірантів – складова частина навчально-виховного процесу на кафедрі.

Він здійснюється для того, щоб виявити якість засвоєних знань, дізнатися, яких умінь і навичок практичної діяльності набули аспіранти.

Зміст контролю зумовлений дидактичними цілями і завданнями, які стоять перед вивченням навчальної дисципліни чи окремих її частин.

Поточний та підсумковий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних або семінарських заняттях. Ці результати можуть зараховуватися як підсумок поточного контролю без додаткового опитування аспірантів.

Кількість екзаменів та заліків з навчальної дисципліни “Оториноларингологія” визначається навчальним планом.

Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з навчальної дисципліни “Оториноларингологія”, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом .

Проміжний контроль компетентностей з окремих розділів програми проводиться після закінчення їх вивчення, до початку підсумкового контролю.

Заліки приймаються викладачами, які проводили практичні, семінарські та інші заняття в навчальній групі або читали лекції з даної дисципліни.

Залік виставляється за результатами роботи аспіранта протягом навчання (виконання аспірантом індивідуальних завдань та контрольних робіт, виступів на семінарських заняттях та оцінок поточного контролю), якщо він отримав

рейтинг з дисципліни не менше 0,6 від максимально можливого значення (рейтингової шкали).

Якщо аспірант не отримав залік за рейтингом, залік виставляється за результатами виконання ним залікової контрольної роботи або підсумкової співбесіди.

За наявності поважних причин (хвороба, сімейні обставини та ін.), що документально підтверджені, окремим аспірантам може встановлюватись індивідуальний графік складання заліків.

Аспірант не допускається до підсумкового контролю з дисципліни “Оториноларингологія”, якщо він не виконав усіх видів робіт, завдань (комп'ютерні практикуми, курсові, реферати, аналітичні огляди та ін.), які передбачені робочим навчальним планом з навчальної дисципліни “Оториноларингологія”, або має незадовільні оцінки з проміжного контролю за розділами дисципліни.

Технологія організації і проведення заліку охоплює такі аспекти:

–ознайомлення аспірантів із програмою заліку, яка містить перелік вузлових питань навчальної дисципліни та літературу, яку аспіранти мають використати у процесі підготовки до заліку;

–ознайомлення аспірантів з методами підготовки до заліку з урахуванням особливостей навчальної дисципліни “Оториноларингологія”;

–екзамен проводиться за білетами; крім того, використовуються різні методи перевірки: усна, письмова, тестова (з використанням комп'ютерів і на паперових носіях).

Оціночні ресурси для поточного та підсумкового контролю засвоєння знань.

Демократизація освіти в Україні вимагає відмовитися не лише від контролю знань, умінь і навичок, а й від рутинних форм стимулювання аспірантів за допомогою оцінок. Необхідні інші підходи. У системі діагностування оцінка як засіб стимулювання набуває нової якості.

Передусім результати діагностування, в якому можуть бути використані оціночні судження (**бали**), сприяють самовизначенню, самоактуалізації аспірантів. А це в нових соціально-економічних умовах конкурентного суспільства стає важливим чинником.

Доповнюючись принципом добровільного навчання, а отже, й контролю, оцінка переростає у засіб раціонального визначення особистого рейтингу – показника значущості (ваги) людини в цивілізованому суспільстві.

Таким чином, на кафедрі оториноларингології запроваджений **контроль** – з'ясування, вимірювання й оцінювання знань, умінь і навичок аспірантів **за бальною шкалою**.

З'ясування й вимірювання – **перевірка**, - складовий компонент контролю, провідна функція якого є забезпечення зворотного зв'язку між педагогом та аспірантом, отримання викладачем об'єктивної інформації про рівень засвоєння навчального матеріалу, своєчасне виявлення недоліків і прогалин у знаннях.

Окрім перевірки, контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки. Підставою для *оцінювання* успішності аспірантів є підсумки (результати) контролю.

Оцінка – важливий засіб стимулювання навчання, позитивної мотивації, впливу на особистість.

На кафедрі оториноларингології використовуються такі **методи контролю** знань, умінь і навичок, як:

- систематичне спостереження за аспірантами у процесі навчання;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- усне та письмове опитування;
- комбіноване й ущільнене опитування;
- контрольна і самостійна робота (практична, тощо);
- програмований і тестовий контроль;
- машинний (комп'ютерний) та
- змішаний (комбінований) контроль тощо.

1. Спостереження. Хоча результати спостереження за навчальною діяльністю аспірантів викладачі не фіксують в офіційних документах (журналах чи відомостях), однак вони надзвичайно цінні для своєчасної корекції навчального процесу, здійснення індивідуальних та диференційованих підходів до навчання аспірантів. Спостерігаючи за роботою аспірантів на лекціях, семінарських і практичних заняттях, під час практичних занять викладачі кафедри складають уявлення про те, наскільки плідно проходить їхня самостійна підготовка, якою мірою в них розвинуті пізнавальні можливості і творчі здібності, самостійність в оволодінні знаннями, мотивація учіння. Значну роль при цьому відіграють індивідуальні консультації, на яких в довірливій бесіді викладачі не тільки виявляють негативні фактори, а й здійснюють профілактичні заходи щодо попередження низької успішності.

2. Індивідуальне опитування – це перевірка знань, умінь і навичок у конкретного аспіранта, співпраця на рівні «викладач – аспірант». Викладач, уникаючи пасивності інших аспірантів, які не підлягають опитуванню, використовують комбіноване (змішане) опитування, за допомогою якого охоплюється кілька аспірантів (одночасні самостійні роботи, тощо).

3. Фронтальне опитування дає можливість викладачу за досить короткий термін перевірити рівень знань у великій кількості аспірантів, включаючи їх в активну навчально-пізнавальну діяльність, систематизувати, узагальнити й підсумувати вивчене. Використання методу опитування сприяє повторенню, систематизації і узагальненню вивченого раніше матеріалу.

4. Усне опитування – найпоширеніший метод контролю знань аспірантів, суть якого полягає в постановці перед ними запитань за змістом навчального

матеріалу, що виноситься для контролю, та оцінюванні їхніх відповідей. Усне опитування проводиться в різних формах (індивідуальне, фронтальне). Викладач безпосередньо спілкується з аспірантом, виявляє рівень його знань, ставить додаткові, перевірочні запитання.

5. **Письмовий контроль** – дає можливість викладачам одночасно перевірити знання, уміння та навички аспірантів однієї чи декількох груп. Цей метод, відрізняючись простотою застосування, дозволяє викладачам економніше використовувати навчальний час, досягати єдності вимог, індивідуалізувати їх. Крім того, письмові роботи дають можливість виявляти уміння логічно, послідовно і стисло висловлювати свої думки на аркуші паперу. Варто також зазначити, що письмові контрольні роботи аспірантів оцінюються з вищою об'єктивністю, ніж результати усного опитування, тому що викладачі не обмежені часом. До недоліків цього методу відносять такі: відсутність живого контакту викладача з аспірантами, цілеспрямованих впливів на зміст їхньої навчальної праці, що в цілому знижує виховну функцію контролю; успіхи і помилки чи неточності аспіранта, зафіксовані в контрольній роботі, ніби «віддаляють» від нього час до повідомлення результатів, що не дозволяє мобільно проводити корекцію знань, як при усному опитуванні; письмовий контроль, будучи трудомістким, вимагає копіткої роботи викладачів як з підготовки індивідуальних завдань, так і в забезпеченні самостійного їх виконання аспірантами.
6. **Питання для самостійних і контрольних робіт** розробляються на основі предметних програм і змісту підручників. Вони бувають різні за рівнем складності, починаючи з репродуктивних і закінчуючи проблемно-пошуковими, творчими; відповіді на поставлені питання виявляють уміння аспірантів застосовувати набуті знання в практичній діяльності.
7. **Графічна перевірка** – використовується переважно при вивченні можливостей графічного оформлення дисертаційного матеріалу, практикуми з обробки результатів тощо. Форми графічної перевірки знань, умінь та навичок аспірантів дуже різноманітні: креслення, схеми процесів, побудова діаграм, розробка проектів тощо. Крім перевірки теоретичних знань, графічні контрольні роботи дозволяють викладачам виявити в аспірантів вміння та навички узагальнювати, класифікувати вивчений матеріал, просторову уяву, спеціальні вміння та ін. Завдяки тому, що кожен аспірант виконує індивідуальне завдання, цей метод контролю сприяє розвитку їхньої пізнавальної самостійності, наполегливості, вихованню сумлінності, відповідальності. Оцінювання графічних робіт проходить у вигляді співбесіди з викладачем, де аспірант захищає виконану роботу, а викладач вказує на позитивні та негативні аспекти графічних робіт та виставляє оцінку в журнал. Іншою формою оцінювання графічних робіт аспірантів є їх публічний аналіз та обговорення. Для цього усі графічні роботи аспірантів (презентації) за темою чи модулем навчальної програми заслуховуються на

конференції, тут важливим стає порівняння й оцінка аспірантами власних та робіт своїх одногрупників.

8. **Практичний контроль умінь та навичок** – здійснюється через контрольні завдання, які вимагають виконання аспірантами певних дій, операцій, діагностичних обстежень. У практичні завдання викладачі інколи вводять запитання, які вимагають теоретичного обґрунтування виконуваних робіт. Практичний контроль знань дозволяє перевірити уміння і навички аспірантів виконувати певні діагностичні маніпуляції, оперативних втручань тощо.
9. **Програмоване опитування** – полягає в доборі однакових (стандартних) за складністю та кількістю питань для всієї групи. Цей вид опитування може бути безмашинним (аспірантам роздаються картки для безмашинного контролю) або машинним (з допомогою комп'ютерів).
10. **Тестовий контроль** – найбільш популярний метод діагностики освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки аспірантів з спеціальності “Оториноларингологія”.

Оціночні ресурси для проміжної атестації за підсумками засвоєння дисципліни.

Рівень знань характеризується об'ємом, глибиною і ступенем засвоєння теоретичного матеріалу аспірантами з дисципліни “Оториноларингологія”, а також умінням пов'язати теорію з розв'язанням практичних завдань, пошуком нових знань, умінням захищати і обґрунтовувати висунуті положення, знанням літератури з даної дисципліни і оцінюється екзаменатором у міру викладення відповідей на питання.

Контроль професійних знань і вмінь, що передбачає попередню підготовку аспіранта з дисципліни і виступ перед екзаменаційною комісією.

Планові результати навчання з дисципліни.

Результатом навчання в аспірантурі з спеціальності “Оториноларингологія” є засвоєння загальнопрофесійних, спеціалізовано-професійних, дослідницьких, аналітичних компетенцій з офтальмології задля досягнення рівня знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія”.

Загально-професійні компетенції:

Компетентність виконувати оригінальні дослідження в медицині стосовно різних груп населення та досягати наукових результатів, що створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів. Здатність планувати проведення клінічного та експериментального дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів. Здатність здійснювати аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної), створити та оформити огляд літератури (мета аналіз). Здатність

провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу українською та англійською мовами.

Спеціалізовано-професійні компетенції:

- здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій медицини у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу;
- здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 14.01.19 “Оториноларингологія”;
- здатність виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром патологічного стану чи захворювання; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про орган зору, його складові, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання;
- здатність використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження ЛОР-органів пацієнта, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань для тематичних напрямків зі спеціальності 14.01.19 “Оториноларингологія”;
- здатність на підставі даних про зміни ЛОР-органів певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню здійснювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів щодо: профілактики глухоти; первинної профілактики захворювань і травм ЛОР-органів; пропаганди здорового способу життя;
- здатність в умовах лікувальної установи, навчально-виховних, оздоровчих закладів, на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану ЛОР-органів пацієнта, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення: формувати диспансерні групи хворих; сформувати групи здорових людей, що підлягають диспансерному нагляду (новонароджені, діти, підлітки, вагітні, представники професій, що мають проходити обов'язковий диспансерний огляд);
- здатність в умовах лікувальної установи на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб ЛОР-органів, епідеміологічного аналізу, використовуючи існуючі профілактичні та протиепідемічні методи;

- здатність в умовах медико-профілактичної установи, терапевтичної дільниці, використовуючи статистичні та лабораторні методи, здійснювати аналіз рівнів захворюваності населення при основних оториноларингологічних захворюваннях, виявляючи: групи ризику; території ризику; час ризику; фактори ризику;
- здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до модернізації вітчизняної системи охорони здоров'я, організовувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі.

Дослідницькі компетентності:

- володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- здатність до використання сучасного наукового обладнання та інноваційних технологій у галузі медицини;
- компетентність інтерпретувати результати експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Аналітичні компетентності:

- здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень і використовувати їх в практичній діяльності;
- здатність осмислення своїх власних припущень та перевірки зроблених іншими припущень, які вважаються доведеними у галузі медицини;
- здатність до формулювання ідей концепції в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованих, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування;
- здатність до виявлення зв'язків між сучасними концепціями медичної науки, наведення доказів та/або інших аргументів, що спростовують ці докази;
- здатність до включення нових висновків в існуючі знання щодо використання засобів діагностики, профілактики та лікування у різних груп населення.
-

Планові результати навчання з дисципліни, співвіднесені з компетентностями.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач ступеня доктора філософії повинен володіти наступними компетентностями:

ПЕРЕЛІК

компетентностей відповідно до нормативної навчальної дисципліни «Оториноларингологія» за спеціальністю 14.01.19 «Оториноларингологія»

№ п/п	Назва
Загальнопрофесійні компетентності	
1.	Здатність виконувати оригінальні дослідження в оториноларингології та досягати наукових результатів, що створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів.
2.	Здатність планувати проведення клінічного та експериментального дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів.
3.	Здатність здійснювати аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної), створити та оформити огляд літератури (мета аналіз).
4.	Здатність провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу.
Спеціалізовано-професійні компетентності	
5.	Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій фармації у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу.
6.	Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 14.01.19 «Оториноларингологія».
7.	Здатність розробляти теоретичні основи нових оперативних втручань, класифікацій.
8.	Здатність до обґрунтування доцільності застосування нових різновидів апаратури при певних операціях
9.	Здатність теоретично та експериментально обґрунтувати нові процеси, які відбуваються при застосуванні апаратури, що раніше не застосовувалась
10.	Здатність розробляти нові і вдосконалювати наявні підходи до діагностики і лікування хірургічних захворювань
11.	Здатність до наукового обґрунтування, розроблення та вдосконалення нормативно-технічної документації на дослідження
12.	Здатність до розробки нових і вдосконалення наявних оперативних втручань, класифікацій.
13.	Фундаментальні та прикладні дослідження у сфері матеріально-технічного, фінансового інтелектуального й інформаційного забезпечення медицини, зокрема в оториноларингології. Оцінка соціально-економічної ефективності впровадження досягнень науково-технічного прогресу та заходів, спрямованих на підвищення якості життя пацієнтів.
14.	Здатність до фундаментальних та прикладних досліджень щодо обґрунтування галузевих програм, нормативно-правового регулювання й

	оптимізації медичного забезпечення населення, контингентів хворих за окремими нозологічними формами; наукове обґрунтування адаптивного управління організаціями хірургічної галузі на основі аналізу їх діяльності, використання теорії управління, фінансів, інвестицій, маркетингу, логістики, належної виробничої й аптечної практики.
15.	Здатність досліджувати етичні аспекти та фактори макро- і мікросередовища у діяльності оториноларингологічних клінік.
16.	Здатність проводити медичний маркетинг. Маркетингові дослідження оториноларингологічної допомоги як життєво необхідного товару. Асортиментна, збутова та комунікаційна політика. Оториноларингологічне товарознавство.
17.	Здатність науково обґрунтовувати соціально-економічні механізми оториноларингологічного забезпечення в умовах страхової медицини. Організаційні дослідження в галузі оториноларингології, ціноутворення. Дослідження щодо створення, клінічних випробувань і раціонального використання апаратури, матеріальних ресурсів.
18.	Здатність до методичного, організаційного обґрунтування розвитку інформаційних і комп'ютерних технологій у оториноларингології.
19.	Здатність до фундаментальних та прикладних досліджень зовнішньоекономічної діяльності в галузі оториноларингології, зокрема стратегії, маркетингу, менеджменту та логістики.
20.	Здатність удосконалення форм і методів організації та управління в оториноларингології. Оптимізація забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення населення в умовах надзвичайних ситуацій.
21.	Здатність до організаційних досліджень в галузі оториноларингології та медичного права.
22.	Здатність оптимізації управління трудовими ресурсами оториноларингологічної галузі: кадрове забезпечення, прогнозування, ротація, підготовка та перепідготовка, підвищення кваліфікації й атестація оториноларингологічних кадрів, зокрема викладачів і професорсько-викладацького складу закладів медичної освіти.
23.	Здатність аналізувати історичні аспекти розвитку оториноларингології: правові, етичні, технологічні, нормативні та інші чинники регулювання діяльності медичних оториноларингологічних закладів у вітчизняному та міжнародному досвіді.
Дослідницькі компетентності	
24.	Володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.
25.	Здатність до використання сучасного наукового обладнання та інноваційних технологій у галузі оториноларингології.

26.	Компетентність інтерпретувати результати експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів.
27.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Аналітичні компетентності	
28.	Здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень і використовувати їх в практичній діяльності.
29.	Здатність осмислення своїх власних припущень та перевірки зроблених іншими припущень, які вважаються доведеними у галузі медицини.
30.	Здатність до формулювання ідей концепції в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованій, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування.
31.	Здатність до виявлення зв'язків між сучасними концепціями медичної науки, наведення доказів та/або інших аргументів, що спростовують ці докази.
32.	Здатність до включення нових висновків в існуючі знання щодо використання засобів діагностики, профілактики та лікування у різних груп населення.

Планові результати навчання з дисципліни, співвіднесені з компетентностями.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач ступеня доктора філософії повинен володіти наступними компетентностями відповідно до кваліфікаційної характеристики.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD),**

який закінчив навчання з нормативної навчальної дисципліни

«Оториноларингологія» за спеціальністю 14.01.19 «Оториноларингологія»

№ п/п	Назва	Знання	Уміння
Загальнопрофесійні компетентності			
1.	Здатність виконувати оригінальні дослідження в оториноларингології та досягати наукових результатів, що створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних задач/проблем та використанням новітніх наукових методів.	+	+
2.	Здатність планувати проведення клінічного та	+	+

	експериментального дослідження, обирати сучасні методологічні підходи до оцінки результатів, здійснювати статистичний аналіз результатів.		
3.	Здатність здійснювати аналіз наукової літератури (вітчизняної та зарубіжної), створити та оформити огляд літератури (мета аналіз).	+	+
4.	Здатність провести аналіз результатів наукових досліджень та оформити їх у вигляді наукової публікації/виступу.	+	+
Спеціалізовано-професійні компетентності			
5.	Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій фармації у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу.	+	+
6.	Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 14.01.19 «Оториноларингологія».	+	+
7.	Здатність розробляти теоретичні основи нових оперативних втручань, класифікацій.	+	+
8.	Здатність до обґрунтування доцільності застосування нових різновидів апаратури при певних операціях	+	+
9.	Здатність теоретично та експериментально обґрунтувати нові процеси, які відбуваються при застосуванні апаратури, що раніше не застосовувалась	+	+
10.	Здатність розробляти нові і вдосконалювати наявні підходи до діагностики і лікування оториноларингологічних захворювань	+	+
11.	Здатність до наукового обґрунтування, розроблення та вдосконалення нормативно-технічної документації на дослідження	+	+
12.	Здатність до розробки нових і вдосконалення наявних оперативних втручань, класифікацій.	+	+
13.	Фундаментальні та прикладні дослідження у сфері матеріально-технічного, фінансового інтелектуального й інформаційного забезпечення оториноларингології. Оцінка соціально-економічної ефективності впровадження досягнень науково-технічного прогресу та заходів, спрямованих на підвищення якості життя пацієнтів.	+	+
14.	Здатність до фундаментальних та прикладних досліджень щодо обґрунтування галузевих програм, нормативно-правового регулювання й оптимізації оториноларингологічного забезпечення населення,	+	+

	контингентів хворих за окремими нозологічними формами; наукове обґрунтування адаптивного управління організаціями оториноларингологічної галузі на основі аналізу їх діяльності, використання теорії управління, фінансів, інвестицій, маркетингу, логістики, належної виробничої й аптечної практики.		
15.	Здатність досліджувати етичні аспекти та фактори макро- і мікросередовища у діяльності оториноларингологічних клінік.	+	+
16.	Здатність проводити оториноларингологічний маркетинг. Маркетингові дослідження оториноларингологічних втручань як життєво необхідного товару, Асортиментна, збутова та комунікаційна політика. Оториноларингологічне товарознавство.	+	+
17.	Здатність науково обґрунтовувати соціально-економічні механізми оториноларингологічного забезпечення в умовах страхової медицини. Організаційні дослідження в галузі оториноларингології. Дослідження щодо створення, клінічних випробувань і раціонального використання апаратури, матеріалів. Оториноларингологічне ціноутворення.	+	+
18.	Здатність до методичного, організаційного обґрунтування розвитку інформаційних і комп'ютерних технологій в оториноларингології.	+	+
19.	Здатність до фундаментальних та прикладних досліджень зовнішньоекономічної діяльності в галузі оториноларингології, зокрема стратегії оториноларингологічного маркетингу, менеджменту та логістики.	+	+
20.	Здатність удосконалення форм і методів організації та управління оториноларингологією. Оптимізація забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення населення в умовах надзвичайних ситуацій.	+	+
21.	Здатність до організаційних досліджень в галузі оториноларингології та медичного права.	+	+
22.	Здатність оптимізації управління трудовими ресурсами оториноларингологічної галузі: кадрове забезпечення, прогнозування, ротация, підготовка та перепідготовка, підвищення кваліфікації й атестація оториноларингологічних кадрів, зокрема викладачів і	+	+

	професорсько-викладацького складу закладів медичної освіти.		
23.	Здатність аналізувати історичні аспекти розвитку хірургії: правові, етичні, технологічні, нормативні та інші чинники регулювання діяльності медичних оториноларингологічних закладів у вітчизняному та міжнародному досвіді.	+	+
Дослідницькі компетентності			
24.	Володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.	+	+
25.	Здатність до використання сучасного наукового обладнання та інноваційних технологій у галузі оториноларингології.	+	+
26.	Компетентність інтерпретувати результати експериментів та брати участь у дискусіях із досвідченими науковцями стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів.	+	+
27.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	+	+
Аналітичні компетентності			
28.	Здатність проводити науковий аналіз результатів досліджень і використовувати їх в практичній діяльності.	+	+
29.	Здатність осмислення своїх власних припущень та перевірки зроблених іншими припущень, які вважаються доведеними у галузі медицини.	+	+
30.	Здатність до формулювання ідей концепції в результаті читання, дослідження, обговорення і мозкового штурму у високо спеціалізованій, присвяченій певній темі роботі академічного або професійного спрямування.	+	+
31.	Здатність до виявлення зв'язків між сучасними концепціями медичної науки, наведення доказів та/або інших аргументів, що спростовують ці докази.	+	+
32.	Здатність до включення нових висновків в існуючі знання щодо використання засобів діагностики, профілактики та лікування у різних груп населення.	+	+

РЕСУРСИ САМОНАВЧАННЯ

Ресурсами самонавчання для підготовки аспірантів, які допоможуть оволодіти спеціальністю 14.01.19 “Оториноларингологія” для підготовки докторів філософії (PhD) та підвищення рівня знань та навичок досвідченого спеціаліста оториноларинголога є:

Список рекомендованих джерел та ресурсного забезпечення

Обов’язкова література:

1. Абизов Р.А., Шкорботун В.О. Невідкладні стани в оториноларингології [Абизов Р. А., Шкорботун В. О.] // Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І. С. Зозуля, В. І. Боброва, Г. Г. Рошин та ін.; за ред. І.С. Зозулі. – 3-є вид., переробл. і допов. – К. ВСВ «Медицина», 2017. – С. 745-778.
2. Абызов Р.А. ЛОР-онкология / Санкт-Петербург. "Диалог". – 2004. - 255 с.
3. Виганд М.Е., Иро Х. Эндоскопическая хирургия околоносовых пазух и переднего отдела основания черепа / М.: «Медицинская литература». - 2010. – 296 с.
4. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дєєва Ю.В. Оториноларингологія. / К.: «Медицина». -2011 - 496 с.
5. Гострий та хронічний ларингіт / Д. І. Заболотний, А. А. Лайко, В. В. Синяченко. – Навчально-методичний посібник. – К.: Логос, 2015. – 183 с.
6. Гострий та хронічний риніт / Д. І. Заболотний, А. А. Лайко, Ю. В. Мітін. [та ін.]. Монографія. – К. : Логос, 2014. – 231 с.
7. Заболотний Д.І., Мінін Ю.В., Лайко А.А., Шух А.А. Синдром обструктивної зупинки дихання під час сну./К.: «Логос». – 2014 – 183 с.
8. Заболотний Д.І., Лайко А.А. і співавт. Етіологія, патогенез, клініка та лікування хвороб клиноподібної пазухи. /К.: Логос, 2018. – 163 с.
9. Косаковський А. Л., Юрочко Ф. Б. Середній отит: міні-атлас. – Київ; Львів – 2016. – 49 с.
10. Мирко Тос. Руководство по хирургии среднего уха / Том 2: Хирургия сосцевидного отростка и реконструктивные операции. Перевод с англ.: Давыдов А. В. под ред. проф. Старохи А. В. - Издательство: Сибирский государственный медицинский университет, г. Томск. - 2005. - 427 с.
11. Науменко О.М., Васильєв В.М., Дєєва Ю.В., Безшапочний С.Б. Невідкладна допомога в оториноларингології / К.:ВСВ «Медицина», 2017. - 144 с.
12. Оториноларингологія. Теорія і практика / Под. ред.. М. Скоулз, В. Рамакришнан. –М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016.-.704 с.
13. Пискунов Г.З., Пискунов С.З. Клиническая ринология. /М.: «Медицинское информ. агенство». 2006. – 559 с.
14. Хронічні хвороби середнього вуха. Навч.-метод. посібник / А.А. Лайко, Д.І. Заболотний, О.М. Борисенко [та ін.]. – К.: Логос, 2018. – 326 с.

15. Шкорботун В.О., Шкорботун Я.В. В кн. «Функціональна ендоскопічна риносинусхірургія» // Під редакцією акад. Д.І. Заболотного. «Курс лекцій» /К.: Логос, 2012. - 243 с.
16. Шкорботун В., Шкорботун Я. Кохлеарна імплантація [Шкорботун В., Шкорботун Я.] // В кн. «Дитяча отологія»: навч.-мет. посібник / під. ред. А. Косаковського, Ф. Юрочка. – Львів: Мс, 2017. – С. 198-211.
17. Шидловська Т.В., Заболотний Д.І., Шидловська Т.А. Сенсоневральна приглухуватість. / К.: ТОВ «Бізнесполіграф», 2006. – 751с
18. The NCHAM eBook (2015) A resource guide for early hearing detection and intervention. Chapter 5. – P. 1-20. – Available: http://www.infanthearing.org/ehdi-ebook/2015_ebook/5-Chapter_5_Assessment_2015.pdf
19. Worwald P-J. Endoscopic Sinus surgery. Anatomy, Three-Dimensional Reconstruction, and Surgical Technique /New York*Stuttgart. – 2008. – 247 p.
20. Lunig A. Endoscopic surgery of the Lateral Nasal Wall, Paranasal Sinuses, and Anterior Skull Base – Principles and Clinical Examples. /Tuttingen.: «Straub Druc». 2008. – 221p.

Нормативні документи:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Закон України про ліцензування видів господарської діяльності. 02.03.2015 № 222-VIII.
3. Наказ МОЗ України № 404 від 20.06.2006 «Про внесення змін до наказу МОЗ № 308 від 22.05.06 «Про затвердження таблицю оснащення фельдшерсько-акушерських пунктів, лікарських амбулаторій (у т.ч. амбулаторій загальної практики-сімейної медицини) та підрозділів первинної медико-санітарної допомоги лікувально-профілактичних закладів».
4. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1361 від 18.11.2014 року «Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003:2010» (зміна № 2).
5. Наказ МОЗ України № 1422 від 29.12.2016 «Зміни до методики розробки та впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини».
6. Наказ МОЗ України № 110 від 14.02.2012 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».
7. Наказ МОЗ України № 1150 від 27.12.2013 «Про затвердження Примірного таблиця матеріально-технічного оснащення Центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та його підрозділів».
8. Наказ МОЗ України № 127 від 02.03.2011 «Про затвердження примірних таблиць оснащення медичною технікою та виробами медичного призначення центральної районної (районної) та центральної міської (міської) лікарень».

- 9.Наказ МОЗ України № 181 від 24.03.2009 «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "отолярингологія"» з додатками.
- 10.Наказ МОЗ України № 183 від 31.03.2015 «Про затвердження сьомого випуску Державного формуляра лікарських засобів та забезпечення його доступності».
- 11.Наказ МОЗ України № 33 від 23.02.2000 «При штатні нормативи та типові штати закладів охорони здоров'я».
- 12.Наказ МОЗ України № 751 від 28.09.2012 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».
- 13.Наказ МОЗ України № 85 від 11.02.2016 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострих запальних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха" з додатками. - Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20160211_0085.html
- 14.Наказ МОН України № 1151 від 06.11.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266».
- 15.Наказ МОН України № 166 від 19.02.2015 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».
- 16.Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
- 17.Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 // Видавництво "Соцінформ". -К.: 2010.
- 18.Постанова Кабінету Міністрів № 266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
- 19.Постанова Кабінету Міністрів № 1187 від 30.12.2015 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти».
- 20.Постанова Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора науку вищих навчальних закладах (наукових установах)»

Рекомендована література:

1. Абизов Р.А., Божко Н.В., Белоусова А.О., Шкоба Я.В. Тканинозберігаюча високочастотна електрозварювальна технологія в хірургічному лікуванні хворих на рак гортані / Київ. Нічлава. - 2011. - 100 с.
2. Абизов Р.А., Шкоба Я.В., Лакиза С.О. Дифтерія в практиці отоларинголога / Київ. Нічлава. - 2009. - 203 с.
3. Бербом Х., Кашке О., Навка Т., Свифт Е. Болезни уха, горла и носа / М.: «Медпресс». - 2012. - 776 с.

4. Герсдорф М., Жерар Ж. М. Хирургия среднего уха. / Атлас. - М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2016. - 152 с.
5. Деменков В.Р. Огнестрельные ранения ЛОР - органов и шеи / Луганск. – 1998. - 155 с.
6. Заболотний Д.І., Лайко А.А., Охотнікова О.М. Алергічний риніт у дітей / Монографія. – К.: Логос, 2016. – 216 с.
7. Заболотний Д.І., Лайко А.А., і співавт. Хронічний риніт у дітей: диференційна діагностика принципи лікування та профілактика. //К.: Логос, 2016. – 237 с.
8. Косаковський А. Л., Юрочко Ф. Б. Антибіотики при гострому середньому отиті. Огляд світових рекомендацій // SOVREMENNAYA PEDIATRIA. – 2016. - №3. – 26-31.
9. Лопатин А.С. Ринит: руководство для врачей / М.: Литтерра.- 2010.– 424с.
10. Мітін Ю.В. Оториноларингологія (лекції) / К.: “Фарм Арт“. - 2000. – 304 с.
11. Органосберегающее лечение рака гортани, ротоглотки, их рецидивов и осложнений (руководство) / под. ред. академика НМАНУ Д.И. Заболотного, член-кор. РАМН Ю.С. Мардынского, проф. И.В.Поповича). – К.; ТОВ «Бібліотека «Здоров'я України». - 2014. - 316 с.
12. Посібник до практичних занять з оториноларингології для викладання за кредитно-модульною системою / Ю.В.Мітін та ін. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 136 с.
13. Пробст Р., Греверс Г., Іро Г. Оториноларингологія в клинической практике. /М.: «Практическая медицина», -2012/ - 243
14. Руководство по оториноларингологии // под редакцией акад. Б.С. Преображенского /М.: «Медгиз», 1960. – I – IV тт.
15. Трунин Е.М., Михайлов А.П. Лечение ранений и повреждений шеи. – СПб.: Элби-СПб., 2004. – 158 с.
16. Фісталь Е.Я., Мішалов В.Г., Самойленко Г.Є. Пластична хірургія / К.: ВСВ «Медицина», 2010. 376 с.
17. Штамбергер Х.. Эндоскопическая диагностика и хирургия при заболеваниях придаточных пазух носа и передней части основания черепа / Грац, Австрия: “EndoPress”. - 2001. – 82 с.
18. Хирургия гортани и трахеи Марк Ремакль, Ханс Эдмунд Эккель [Бином. Лаборатория знаний](#) 2015, -368 с.
19. Behrbohm H., Tardy J. Essential Septorhinoplasty. Philosophy-Aproaches-Techniques. / Stuttgart*New York. – 2004. – 250 p.
20. Dedo H.H. Surgery of the Larynx and Trachea. / Phyladelphia * Toronto. – 1990. – 439 p.
21. Visvanatan V., Morrissey M. S. Anatomical variations of the temporal bone on high-resolution computed tomography imaging: how common are they? // J. Laryngol., Otol. – 2015. - №129 – P.634-637. Niemczyk K., Jurkiewicz D., Skladzien` J. I wsp.: Otolaryngologia Kliniczna. T.2. Medipage. Warszawa. 2015.

Електронні ресурси:

- <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України;
- <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України;
- <http://nmapo.edu.ua/index.php/uk/> – офіційний сайт Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика;
- <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України;
- <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України;
- <http://www.kmu.gov.ua/> – Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України;
- <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського;
- <http://www.nplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України;
- <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.
- <http://erassociety.org/>
- <http://www.espen.org/>
- <http://onlinelibrary.wiley.com/>
- www.elsevier.com/books-and-journals
- <http://www.ebeorl-hns.org>
- <https://www.ceorlhns.org>
- <https://www.nidcd.nih.gov>
- <https://www.ama-assn.org>
- <https://www.entnet.org>
- <https://vestibular.org>
- <https://www.cancer.org>
- <https://www.rhinologyonline.org>
- <https://www.entandaudiologynews.com>
- <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України;

Предметно – тематичні каталоги:

1. <http://www.library.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
2. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»;
3. <http://www.bnf.fr/> – Національна бібліотека Франції;
4. <http://www.ddb.de/> – Німецька електронна бібліотека;
5. [http://www.nlr.ru:8101 /](http://www.nlr.ru:8101/) – Російська національна бібліотека;
6. <http://www.rsl.ru/> – офіційний сайт Російської державної бібліотеки;

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Код розділу	Назва розділу
1	2
01.	Організація оториноларингологічної допомоги населенню
02.	Клінічна анатомія ЛОР-органів у віковому аспекті
03.	Фізіологія ЛОР-органів
04.	Методи обстеження хворих з патологією ЛОР-органів
05.	Захворювання вуха
06.	Хвороби носа і приноскових синусів
07.	Захворювання глотки
08.	Захворювання гортані
09.	Специфічні захворювання ЛОР-органів (інфекційні гранульоми)
10.	Пухлини ЛОР-органів
11.	Травми, сторонні тіла та невідкладна допомога в отоларингології
12.	Основи пластичної та відновної хірургії
13.	Основи аудіології, сурдології та отоневрології
14.	Фоніатрія
15.	Профпатологія в отоларингології та лікарська трудова експертиза